

AUTORZY:

Karolina Koziół-Mospinek, Agnieszka Niemiec, Beata Brzoska
Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Wojciecha Korfańskiego w Mysłowicach

Bogowie, smog i my

POZIOM EDUKACYJNY:	PRZEDMIOT:
szkoła podstawowa, klasy 5–8	język polski, biologia

TEMAT PRZEWODNI:

Bogowie, smog i my – mitologiczne spojrzenie na lokalne powietrze

CEL LEKCJI:

Połączenie elementów kultury antycznej ze współczesnymi zagadnieniami środowiskowymi; używanie wiedzy mitologicznej do interpretowania współczesnych zjawisk

METODY PRACY / DZIAŁANIA NA LEKCJACH:

Ćwiczenia praktyczne

Mitologiczne filtry rozumienia smogu

- Przypomnij rolę wybranych bogów w mitologii greckiej.
- Określ powiązania bogów/bogin takich jak Atena, Hefajstos, Hermes, Artemida, Zeus, Hades z problemem zanieczyszczenia powietrza i zapisz odpowiedzi na poniższe pytania:
 - Co mogłoby niepokoić bogów w kwestii powietrza?
 - Jak, używając swoich „mocy”, próbowaliby zrozumieć problem smogu?
 - Jakie „mitologicznie realistyczne” wytłumaczenie mogliby stworzyć? (np. Hefajstos: „Powietrze pełne dymu? To pewnie ludzie rozpalają ogień bez kontroli – musimy ich nauczyć, jak robić to bezpiecznie”)

Ćwiczenia terenowe

Śladami smogu i Artemidy

- Wybierz się na spacer wokół szkoły i dokonaj obserwacji: czy widać dym z kominów, czy czuć zapach spalin, czy w pobliżu są drzewa (Artemida), jakie są główne metody transportu (Hermes), gdzie jest największe zanieczyszczenie itd.
- Sprawdź jakość powietrza za pomocą aplikacji (np. Airly).

- W swojej grupie wykonaj pięć zdjęć miejsc symbolizujących:
 - źródło zanieczyszczenia,
 - coś, co poprawia jakość powietrza,
 - miejsce, w którym „bóg byłby zadowolony”,
 - miejsce wymagające „boskiej interwencji”,
 - symbol zmiany (np. drzewo, ławka, mural).
- Stwórz mapę okolicy i zaznacz na niej zaobserwowane miejsca ze zdjęć.

Ćwiczenie z zakresu sprawczości zgodne z filozofią zero waste

Mój boski plan naprawy świata

- Wybierz jedno z bóstw, np. Atenę, i utwórz krótki plan działania:
 - działanie realne, np. przygotuj gazetkę edukacyjną o smogu i zaprezentuj ją uczniom klas młodszych,
 - działanie „półrealistyczne”, np. technologiczne, wykonalne w przyszłości: zaprojektuj miejską aplikację ekologiczną,
 - działanie „mitologiczne”, czyli symboliczne lub fantastyczne, np. stwórz z materiałów recyklingowych sowę, która ostrzega przed przekroczeniem norm zanieczyszczenia powietrza.

Ćwiczenia z wyobraźni

Gdyby bogowie mieszkali w mojej miejscowości...

- Zilustruj lub zapisz krótką odpowiedź, uwzględniając lokalne problemy:
Wyobraź sobie, że bogowie greccy postanowili zamieszkać w waszej okolicy. Zeus osiadł na najwyższym wzgórzu, Atena w bibliotece, a Artemida w pobliskim lesie. Co by zobaczyli? Co by ich zaniepokoiło?

Ćwiczenia z lokalności i regionalności

Co by powiedzieli bogowie w mojej miejscowości?

- Na podstawie otrzymanej mapy **lokalnych miejsc/ulic miasta** dobierz do miejsca bóstwo, które miałyby tam „coś do powiedzenia”; napisz 2–3 zdania komentarza.
 - np. droga szybkiego ruchu > Hermes: ...
 - np. park osiedlowy > Artemida: ...
 - np. kopalnia węgla > Hades: ...

Ćwiczenia oparte na międzypokoleniowości

Co pamiętają starsi?

- Porozmawiaj lub przeprowadź wywiad z członkami swojej rodziny na temat tego, jak wyglądało powietrze w naszej okolicy 10, 20, 40 lat temu?
 - Czy dawniej ludzie byli świadomi smogu?
 - Jakich zapachów, widoków, praktyk dzisiaj już nie ma?
 - Jak zmienił się transport?
 - Jak rodzice pamiętają powietrze w swojej miejscowości, kiedy byli dziećmi?

UWAGI DO LEKCJI:

Na początku lekcji nauczyciel przeprowadza krótkie powtórzenie najważniejszych postaci greckiego panteonu (Zeus, Hera, Atena, Posejdon, Hermes, Hefajstos, Artemida, Demeter, Hades).

Nauczyciel pokazuje na slajdzie imię każdego boga/bogini, a uczniowie dopasowują dziedzinę, którą włada i wskazują powiązanie z powietrzem:

- Atena – kampania edukacyjna o zrównoważonym mieście, inteligentne rozwiązania miejskie,
- Hefajstos – oczyszczacze powietrza, technologie filtracji,
- Posejdon – regulacja wilgotności, „powietrzne deszcze oczyszczające”,
- Artemida – ochrona lasów, sadzenie drzew,
- Hermes – patron niskoemisyjnej komunikacji miejskiej, ograniczającej emisję spalin i hałasu,
- Zeus – symboliczne oczyszczenie powietrza „błyskawicą”.

Nauczyciel przedstawia:

- przyczyny smogu (transport, ogrzewanie paliwami stałymi, przemysł),
- skutki zdrowotne smogu (problemy oddechowe, alergie, choroby układu krążenia),
- skutki środowiskowe smogu, w tym degradację roślinności, zakwaszenie gleb i wód oraz obniżenie jakości ekosystemów.

(EKO)INSPIROWNIK NAUCZYCIELSKI. MATERIAŁY DODATKOWE I MULTIMEDIA,

Airly – mapa jakości powietrza

<https://airly.org>.

Władysław Kopaliński, *Słownik mitów i tradycji kultury*, Oficyna Wydawnicza RYTM, 2021.

Bogowie i mity

<https://www.youtube.com/watch?v=gtTpGocXKv4>.

Jan Parandowski. *Mitologia. Grecja*. Audiobook PL

<https://www.youtube.com/watch?v=MTKjNROjwQE>.

SŁOWA KLUCZE:

mitologia, bogowie greccy, smog, zanieczyszczenie powietrza, aplikacja ekologiczna, jakość powietrza